

DE UNICA-WEDSTRIJD 1956 TE ZÜRICH

De Nederlandse afgevaardigde op het grote congres vertelt over het moeilijke antwoord op de vraag:
'WIE IS AMATEUR?'

Een internationale filmwedstrijd zoals die van de UNICA brengt altijd een aantal problemen naar voren die de moeite waard zijn om wat nader onder de loep te worden genomen.

Daar is in de eerste plaats het vraagstuk van het amateurschap dat ook bij ons in Nederland actueel dreigt te worden. De regels van het spel zijn simpel: aan de in te zenden films mogen geen personen medegewerkt hebben die leven van inkomsten uit hoofde van hun werk aan de beroepsfilm, terwijl de auteur(s) uit de film geen geldelijk voordeel mogen trekken.

Zo simpel als het er uitziet, is het echter niet. Ik zal u daarvan een voorbeeld vertellen. Engeland had in de categorie speelfilms een voortreffelijke tekenfilm in kleuren ingezonden, getiteld: *The Battle of Wangapore*. De film droeg alle kenmerken van professioneel vakmanschap en werd hoog geklasseerd (72,13 punten). Verschillende juryleden trokken het amateurkarakter van de film in twijfel. Bij de discussie hierover kwam het volgende aan het licht: De Engelse film-amateurs worden al sinds jaren ten congresse vertegenwoordigd door de heer D. M. Elliot, een bijzonder sympathieke oudere heer, die oppervlakkig de indruk maakt van de welgestelde amateur die veel aan zijn hobby ten koste kan leggen. Tot mijn verbazing overhandigde hij mij tijdens een persoonlijk gesprek met gepaste trots een folder waaruit het volgende blijkt: de heer Elliot is directeur van 'The Scottish Film Council', een instituut dat met aanzienlijke subsidies van de Britse schatkist werkt en verder leeft van de opbrengsten van verrichte diensten. Leest men verder wat deze diensten zijn, dan ontdekt men dat deze in hoofdzaak verricht worden door een onder-afdeling, *The Scottish Film Office*. Zij zijn (ik citeer woordelijk de circulaire):

Organisation of conferences
Industrial Film Advisory Service
Courses and lectures in film appreciation
Film production schools for amateurs
Tuition for projectionists
Information department and book library
Publications and reports.

De bovengenoemde film, evenals de door Engeland ingezonden documentaire was gemaakt door een groep leerlingen van de in het lijstje voorkomende filmschool (zonder twijfel onder toezicht en met hulp van de leraren). Het resultaat was prima, maar... maar... amateurfilm??... nou ja...! Men wil nu een bepaling opnemen dat de films kennelijk een amateuristisch karakter moeten dragen. Of het helpt? In ieder geval kan men daarmee wèl de zuiver professionele propagandafilms uitschakelen die van achter het ijzeren gordijn kwamen maar die desondanks niet goed genoeg bleken om een prijs te halen. De andere deelnemende landen kunnen in zo'n geval wel protesteren, maar als het betrokken land de film niet terugtrekt is er niets aan te doen omdat de inzendende federatie zelf naar eer en geweten moet beslissen of de film een amateurfilm is of niet. Toch zou het systeem verdedigbaar zijn bij de NOVA-wedstrijd van geval tot geval door de jury, of door het NOVA-bestuur te laten uitmaken of een film als amateurfilm mag worden beschouwd of niet. Er is toch nooit een definitie te bedenken die volkomen waterdicht is en tevens billijk voor alle would-be inzenders.

De jurering

De vorige maal heb ik het jurerings-systeem van de UNICA al in het kort uiteengezet. Omdat het zo'n actueel onderwerp bij ons is wil ik daar graag nog wat dieper op ingaan. Volledigheidshalve geef ik nog even

de vijf factoren die moeten worden beoordeeld, met de daarbij behorende, officieel verstrekte toelichting:

- 1 **Algemene indruk:**
- 2 **Geestelijke (intellectuele) waarde:**
keuze en belang van het onderwerp;
snit en cinematografische uitbeelding;
emotionele kracht;
opvoedkundige waarde van beeld en commentaar.
- 3 **Artistieke waarde:**
beeldcompositie;
dramatische vertolking;
sfeer;
muziek-commentaar.
- 4 **Technische waarde:**
opname-techniek;
regie;
fotografische realisatie-geluid-beweging.
- 5 **Ritme:**
montage en film-opbouw;
algemene beweging van de gedachte-inhoud in overeenstemming met cinematografische uitdrukking;
aanpassing van het geluid aan de film.

Algezien van het feit dat de toelichting (die ons in het Duits, Frans en Engels werd verstrekt en die ik naar beste weten heb vertaald) op verschillende punten onduidelijk is, ligt het voor de hand dat hier de theorie de praktijk bedrogen heeft. Een jurylid dat al de genoemde factoren naar eer en geweten zou gaan beoordelen heeft per film tenminste een half uur nodig! Dat dit bij de beoordeling van 70 films onmogelijk binnen de gestelde tijd was te doen hoeft wel niet te worden vermeld. Dus zwaaide men naar het andere uiterste: één cijfer per film en zo nodig bij twijfel de factoren raadplegen om een zo eerlijk mogelijk beoordelingscijfer te krijgen. In de praktijk kwam dit er op neer dat de factoren als regel niet worden ingevuld en alleen in de beoordeling werden betrokken als men er voor zichzelf niet meer uit kon komen, hetgeen betekent dat men alleen een cijfer voor algemene indruk geeft en de rest laat waaien.

Dit systeem wordt ook in Holland gepropageerd om te vermijden dat men verblind wordt door de technische kwaliteiten van de film en om de gelegenheid te hebben de specifieke filmische en artistieke eigenschappen zwaarder te laten wegen dan bij een zuiver rekenkundige optelling der factoren-cijfers

(die per factor zijn gelimiteerd) mogelijk is. Het merkwaardige is nu dat bij de jurering in Zürich precies het tegendeel uit de bus kwam: de technisch prima films maakten een goede algemene indruk en kregen gemiddeld hoge cijfers. Filmisch betere, die in techniek te kort schoten, kregen lage cijfers door de slechte (eerste) algemene indruk. Hierbij bleek de grote waarde van het discussiesysteem zoals wij dat bij de NOVA-jurering hebben. In Zürich was geen discussie mogelijk en daardoor kon men vaststellen dat vele dingen onopgemerkt bleven die in latere gesprekken naar voren kwamen en andere cijfers tot gevolg gehad zouden hebben. Desgevraagd gaven de juryleden zonder uitzondering toe dat zij het ontbreken van een discussie-mogelijkheid als een gemis hadden gevoeld.

Voor onze Hollandse inzending, die wat betreft de documentaire en genre-films filmisch redelijk maar technisch zwak was, viel het systeem bijzonder onvoordelig uit. Voor deze categorieën kregen wij dan ook lage cijfers. Gedeeltelijk werden deze lage cijfers ook veroorzaakt door het ontbreken van geluidsillustratie bij onze films.

Er zijn bij de UNICA geen aparte categorieën voor films met en zonder geluid. Iedere film wordt dus met geluid gedraaid, zodat het ontbreken ervan tussen uitsluitend films met geluid als een gemis wordt gevoeld en de zo belangrijke eerste algemene indruk bederft. Daar moeten wij dus een volgende maal rekening mee houden. Zelfs een eenvoudige bijpassende achtergrondmuziek is veel beter dan de drukkende stilte die in deze omgeving de stomme films (die zo goed als niet voorkomen) begeleidt.

In tegenstelling tot het vorig jaar, toen het geluid voor het merendeel van bijzonder slechte kwaliteit was, kon men nu bij vele films een geluidsdeel van prima kwaliteit bewonderen. Trouwens, de hele technische verzorging was meer dan voortreffelijk: alle eer hiervoor aan de gastheren! Eigen apparatuur heb ik niet gezien, de achtmillimeters worden op een nauwkeurig 16 beeldjes lopende projector gedraaid, het geluid was op tape die op een niet gekoppelde recorder werd afgespeeld.

Zo nodig werd de projector met de hand bijgeregeld. Het lijkt mij dat wij in Holland in dat opzicht de meeste van onze buitenlandse collega's wel een stapje voor zijn.

Nu we het toch over de 8 mm films hebben: 26% van alle inzendingen was op 8 mm, 4% op 9½ en 70% op 16 mm opgenomen.

Rest nog te vermelden dat vele gedelegeerden zich bereid verklaarden om kopieën van hun beste films aan Nederland af te staan resp. met Nederlandse kopieën te ruilen.

Vanzelfsprekend wordt deze zaak aan het NOVA-bestuur voorgelegd en er is goede hoop dat wij daardoor onze NOVA-filmotheek met een paar goede kopieën kunnen verrijken. Ook is over de uitwisseling van programma's gesproken en in principe is wel iedereen, die ik daarover sprak, graag bereid daaraan mee te werken. Zodra de transportmoeilijkheden wat nader tot een oplossing zijn gebracht hopen we daarvan de resultaten te kunnen zien. In ieder geval is wel gebleken dat de amateurfilm één van de sterkste middelen is om de verschillende nationaliteiten dichter tot elkaar te brengen. Wie zou onder de huidige omstandigheden een zó belangrijk hulpmiddel terzijde willen schuiven?

W. Brusse